

"Štajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krone, za pol in četr leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 krone, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost postnine. Naročnino je plati naprej. Posamezne stevilke se prodajajo po 6 vln.

Uredništvo in upravništvo se nahajata v Ptiju, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodosi in se sprejemajo zastonji, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer. Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/4 strani K 32, za 1/8 strani K 16, za 1/16 strani K 8, za 1/32 strani K 4, za 1/64 strani K 2, za 1/128 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Stajerc

"Kmečki stan, srečen stan!"

Štev. 4.

V Ptiju v nedeljo dne 27. januarja 1907.

VIII. letnik.

Pozdravljeni!

K 1. zboru "Štajerceve" stranke.

27. prosinec 1907 bode odločilnega pomena za razvitek napredne in Nemcem prijazne ideje na Slovenskem. Pokriti hočemo poslopje, katerega smo sedem let zidali! Naše delo naj odpira napredku nova pota, tako da bode šlo seme v klasie in da bode procvitala misel ljudske samostojnosti ter neodvisnosti!

Pozdravljeni naprednjaki! Z visoko letečimi besedami vas ne pozdravljamo. Prazne besede ne odločujejo ne v političnem ne v zasebnem življenju. Kadili vam ne boderemo in risati vam nočemo vrata na steno... Ednostavno vam le kličemo: Pozdravljeni! Kajti dobro vemo, da ste ocenili delo in napravili bilanco in izračunali čisti dobiček — čisti dobiček kulture, napredka, svobodomiselnosti. Pozdravljeni torej naprednjaki!

Zdi se zam, kot da bi izvojevali bitko na krvarem polju. Sirno je to polje in nebrojno število sovražnikov... Vzeli so „vero“ v zakup, da jo izrabljajo in zlorabljajo v svoje sebične namene. „Narodnost“ peljejo na jezik, da zatrejo sveto stremljenje pravega naroda po luči in boljši bodočnosti. Solali in izobraževali so se, da postanejo močnejši v boju proti ljudstvu. Kličejo hudiča na pomoč, da bi premagali sleherni pojav napredne misli... Ali poteptali nas še niso, premagati nas ne morejo, — kajti zbrali smo se zopet, da se posvetujemo in da zadoni naš glas še močnejše po zatirani deželi!

Niso nas še poteptali in premagali! A rabilo so vsa sredstva. S peklenškim žveplom so nas hoteli prestrašiti, — ali zamanj je bil njih trud. Mirno poglejmo nazaj po poti, katero smo prehodili in spomnili se boderemo na vse velikanske laži, vse obrekovanje, vso volunstvo, na zlorabo lece in spovednice in cerkev, na izdajstvo uradne tajnosti, na vse sramotno hujškanje in prekljanjanje, — — spomnili se boderemo na vse to in rekli: Res, ko bi bila naša misel slab, davno bi že morale pogli-

niti pod tem sovražnim navalom! Kaj smo storili, da nas psujejo in obrekajo in križajo in proklinajo?... O, veliki so grehi „Stajerca“ in njegove stranke! Branili smo ljudstvu, ko se je hotelo udati prvaški gonji. Pevedali smo ljudstvu, da tiči vir vse te hujškarije v osebni dobičkažljnosti. Pokazali smo madeže tistih, ki so čez druge sodili. In povdarnili smo, da je politikujoče klerikalstvo, ki sanja o večni nadvladi kaplanokratije, najhujše zlo. To so naši „grebi“ in priznamo jih v tej javni spovedi, priznamo jih vsem ljudem, priznamo jih z ponosom in veseljem. Res smo to storili! Prinesli smo kos kulture v to zanesljivo marjeno, najzlobnejšemu klerikalstvu na milost in nemilost prodano ljudstvo; odprli smo pota vesoljni izobrazbi, katere nositelj je danes nemški narod; napravili smo v sedmih letih, kar so druge neklerikalni ali vendar-le prvaške struje zmanj poskušale! In v tem tiči naš ponos: Mi „nemčurji“ smo pridrli led farškega jerobusta na Štajerskem in Koroskem, mi, izdajice slovenstva smo z lastnimi močmi obrnili ljudstvo pred duševnim pogonom!!! Duševno odlakote umrli — opetovanja pa tudi telesno! — bi ljudje, ko bi nas zaničevali, „nemčurje“ in „Stajercancev“ ne bilo! To so naši „grebi“ in teh se ne bojimo...

Pozdravljeni! Naša misel nas vodi in naše delo nas roši! Zato re se zberemo in dolgo boderemo nov načrt za odpor proti najnasilnejšemu, najbrezobzirnejšemu nasprotniku! In ko pride dom iz posvetovanja domu, — prične nove, zmagovito delo.

Naj živi „Štajerc“! Naj živi na predna naša misel!

Politični pregled.

Državni zbor nadaljuje svoje pridno delo. 18. t. je sklenil postavo glede trgovstva z vinom. Govorniki so se večinoma veselili dejstva, da odpravi nova postava prodajo umetnega in

prične lov na ribi. Mreža je privezana na dolgem, z železom obcvanem kolu, ki se vrže z dvema vrvimi v vodo; vri sta zopet privezani na posebnih kolih.

Javel je imel na barki svojega mlajšega brata, stari mož in enega fanta. Pri lepemu vremenu so odpiljili iz Boulogne.

Ali kmalu je prišel veter, ki je narastel do viharja, pred katerim so morali ribiči bežati. Prišli so do angleškega obrežja, ali divje valovje jih ni pestilo v pristan. Barčica je odpiljula nazaj v odprto morje in kmalu so zopet zagledali francosko obrežje. Ali vihar ni odjenjal.

In zopet se je obrnila barčica v odprto morje; možje so bili tega že navajeni, kajti opetovanje že so se moralni voziti pet do šest dni od enega na drugo obrežje, brez da bi mogli stopiti na suho.

Ko so tretjič v odprto morje odhajali, se je poleg vihar in vkljuk visokemu valovju je spustil Javel mreže v morje. Možje so vrgli mrežo čez krov in odvijali težki vrv. Nakrat je prisla mreža do dna. V tem trenutku je vrgla voda barčico naprej, mlajši Javel se je opetekel in njegova roka je prisla med napeto vrv in z železom okovani kol. Poskusil je, vzdigniti vrv, ali težka mreža ni več izpuštila. V grozni bolečini je zavpil. Vsi so skočili bližje in poskusali, osvoboditi roko od težke vrv. Ali zamanj.

„Prerezati moramo vrv“, je reklo eden mornarjev

polovičnega vina. — 19. t. je razpravljala zbornica o regulaciji uradniških plač. — 22. t. je končala zbornica podrobno debato o uradniških plačah. Potem se je sprejel predlog o profesorskih plačah. Nadalje je predlagal posl. Stojan, naj se reši nujno predlogo o zvišanju duhovniških plač. Proti je govoril posl. Schuhmeier, ali vkljub temu je bila nujnost sprejeta.

Osebno-dohodniški davek I. 1905. Po vladnem poročilu je plačalo I. 1905 v Avstriji skoraj 3 miljone ljudi osebno-dohodniški davek (Personaleinkommensteuer); plačalo se je pa 3564,1 milj. kron. Če 200.000 K letnih dohodkov je imelo 326 oseb, med njimi 21 oseb čez 1 miljon dohodka; eden teh srečnežev je imel celo blizu 10 milj. kron dohodka in je plačal 482.000 K doh. davek. Veliko več, namreč 455.000 je takih oseb, ki so imeli pod 1800 kron letnih dohodkov.

Austrijske železnice I. 1906. Skupna dolgost vseh avstrijskih železnic je znašala koncem I. 1905 okroglo 21.000 kilometrov, to je za 381 km več kot leta 1904. Državnih železnic je bilo 8.192 km, zasebnih pa 12.729 km. Promet se je vzdrževal z elektriko na 87 km, z paro (Dampf) na 10.904 km. Bilo je v tem letu 3.172 postaj (stacione), 1.940 postojank (Haltestellen), 3.540 brzovavnih štacione, 1.726 poslopij za uslužbence, 3.439 skladis in 13.058 čuvalnic (Wächterhäuser). Za zgradbe oziroma vzdržanje železnice se je porabilo čez 5 milijonov K. V prometu je bilo lastnih 6.047 lokomotiv, 86 motornih vozov, 12.854 osebnih vagonov in 130.072 tovarnih vagonov. Za nove lokomotive in vozove se je izdal čez 1.000 milijonov kron. Vozilo se je na teh železnicah v tem letu skoraj 190 milijonov ljudi. Blaga pa se je zvabilo za blizu 134 milijonov ton (1 tona je 1000 kil). Skupni prometni dohodki so znašali okroglo 732 milijonov kron, skupni izdatki pa 490 milijonov; torej čistega dobička 242 milijonov kron. Število vseh uslužbencov je znašalo 104.870 oseb. Nesreč pa se je zgodilo na železnicah v 2.535 slučajih.

Vojške dohabe. Mali obrtniki (čevljari,

in potegnili velik nož iz žepa; edino nož bi mogel pomagati.

Ali nož bi unicil tudi celi ribiški aparat in mreža je bila veliko denarja vredna, petnajst sto frankov, in je bila last starejšega Javela, ki je zelo gledal na svojo lastnino.

Javel je tudi takoj zavpil: „Ne, ne prerezí še, počakaj, obrnimo barko“; in tekel je h krmilu ter obrnil barko.

Barka je komaj ubogala, ker jo je sililo valovje naprej.

Javel je padel na kolena; vgriznil se je v ustnice, oči so mu stopile iz glave. Zinil ni ničesar. Brat je prišel zopet; bal se je, da bi kdo vrv prerezal in rekel: „Počakajte se; ne prerezati; izpustil bodem sidro“.

In izpustili so sidro. Barčica se je ostavila, grozna vrv je malo opustila in mrtva roka v krvavi suknji je bila osvobodena.

Mladi Javel je bil kakor zblaznel. Slekli so mu suknjo in videlo se je nekaj grozneg — popolnoma zmučen kos mesa, iz katerega je tekla kri kar curkoma.

Mož je pogledal svojo roko in mrmljal: „Ta je proč“.

Ali ko je napravila kri pravo jezero na barki, zakljal je eden izmed možnih: „Povezati moramo žilo, drugače se izkravati“.

(Naprek prihodnjič.)

* Sidro — anker.

Na morju.

Francoško spisal Guy de Maupassant.

Časniki so pisali:

Bouloug na morju, 22. prosinca. Piše se nam: Velikanska nesreča je razburila naše mornarje. Ribniško ladjo poveljnica Javelja, ki je hotela priti v pristan, je vrgel veter proti vzhodu in jo razbil. Vkljub pridnemu resilenemu delu so utonili štiri možje in mali deček. Slabo vreme je še vedno ednako. Ljudje se bojijo novih nesreč.

Kdo je ribič Javel? Ali je to brat onega, kateremu manjka ena roka?

Ako je potopljene mož, na katerega mislim, potem je bil ze pred osemnajstimi leti priča druge žaloigre, ki je končala ravno tako ednostavno, kakor vsi ti grozni dogodki na valovu.

Starješi Javel je bil takrat posestnik male barčice. Kakor znano, so te barčice za ribištvo kar vstvarjene. Solidno zidana, da se ji ni bilo treba batiti nevihte, okrogla, je plesala barčica kakor zamašek po vodi, krizala s polnimi jadranci neumorno skozi valovje in vlekla za seboj veliko mrežo v morski globočini, da pobere na dnu ležeče težke morske rake.

Kadar zapipa veter in so valovi kratki, takrat

sedlarji in jermenarji) so dobili od vojaške uprave naročbe za izdelovanje 50.000 parov čevljev v vrednosti 612.000 kron in drugih del v vrednosti 252.000 kron. Ker se je tako veliko obrtnikov oglašilo, bode prišlo na vsakega okroglo 7 parov čevljev (70 kron) in sedlarskega dela za 600 kron. Obrtniki imajo izročiti isvršena dela do 31. avgusta 1907.

Ogerski ministri. Na Ogerskem se je dogral slučaj, ki označi tamošnje razmere v pravi luči. Junak te igre je minister za pravosodje (!) Polonyi. Mož je po poklicu advekot in po značaju — lump. Že kot navadni advekot si je umazal opetovano svoje roke. Zdaj so prišle pa še vse druge stvari na dan. Prejšnji župan v Budimpešti Halmos je namreč javno povedal, da izrablja minister Polonyi svoje službe v osebne, sebične namene. Z drugimi besedami povedano: Polonyi je goljuf, ki spada v ječo... Kaj storiti? Polonyi ni hotel tožiti. Končno pa je le moral. Zdaj nakrat pa je dal Halmos pisemo izjavu, da potegne svoje očitanje nazaj. Javnost je ostromela, Polonyi pa je sedel zopet na konju. Ali ne dolgo, kajti drugi dan sta pisala sinova Halmosa vsem časnikom, da je bila dotična izjava izsiljena, da se je pretilo Halmosu z norišnico itd., ako ne prekliče, da je torej Polonyi še večji lump, kakor so ljudje začetkomisili. Danes še ni znano, kako se bude stvar izvršila. Navajeni smo takih novic od naših osabnih sosedov in zato — počakajmo!

Izseljovanje v Ameriko. Pretsklo leto se je povisalo zopet število izseljencev v Ameriko. Prišlo je 1.178 785 izseljencev, od katerih se je moralo pa 12.432 vrneti. Večina izseljencev prihaja iz južne Evrope.

Krvava Rusija. — 22. t. je bilo 2 let, od kar je peljal pop Gapon trume peterburškega delavstva pred carjevo palajo in odkar je odgovoril car s puškami na prošnje svojih podanikov. Od 22. prosinca 1905 sem divja največja revolucija, kar jih pozna svetovna zgodovina. V tej velikanski revoluciji je bilo nad pol milijona ljudi postreljenih, zaprtih, obešenih in v Sibiriju odgnanih. In boj divja še naprej... Lakota pa raztegne svoje kremlje po celi državi. Po deželi ne najdeš več koščeka kruha; ljudje se hranijo s „kruhom“, katerega delajo iz drevesne skorje, želoda in maha; vrla pa priporoča ljudem, naj si delajo kruh iz moke in ovseve slame; ali tudi tega ni. Obenem se razširja smrtni angel tifusa, — grozna posledica lakote in davi in ubija tisočere teh revežev. Vasi so popolnoma uničene; vse je prodano in sušeno, — 10% ljudi je obolelo od lakote. — 16. so ustrelili ustaši oberstlajtnanta Bjelavinzeva. Isti dan je skočil dvorni vlak proti Gačini iz „neznanih vzrokov“ iz tira. — 18. t. so se stepili ljudje v Grodno; bilo je 6 kmetov ubitih.

„Štajerc“

je najprimernejši list za inzerate. V „Štajercu“ objavljena

oznanila

o trgovskih zadavah, o obrtniških stvareh, o prodaji in nakupu zemljišč, hiš itd. sploh vsako oznanilo, ki se naj čimbolj v javnosti razširi, — imajo

polni uspeh,

kajti „Štajerc“ je najcenejši in najbolj razširjeni list na Štajerskem in Koroškem.

Vsakdo inzeriraj v „Štajercu“!

Dopisi.

Iz ptujske okolice. Kako naši poslanci za kmetsko ljudstvo skrbijo, se izvidi iz sledenega: Že nekaj let je minulo od ustanovljenja „distriktnih okrajev za zdravnike“, za katere, kajtor se je takrat naznalo, se je občinam tudi bremena plačevanja naložilo. Ali se ta plača res terja in plačuje, nam je neznano; pa toliko nam je znano, da so še danes, posebno v našem ptujskem okraju, skoraj vsi distriktni okraji brez zdravnika. Ubogu kmetsko ljudstvo si mora v slučaju bolezni, če si z domaćimi zdravili ne more ali prav za prav ne sme poimagnati, le v dalnjem mestu pomoći iskatit; in stroški so veliki.

Mnogokrat pa se še prigodi, da je pomoč prepozna in tudi žalibog, zdravnika ni dobiti. Koliko in koliko ljudstva mora tedaj v najboljših letih, prerano v krtovo deželo advandrat. Velika sreča je za ljudstvo, če je v nem ali drugem kraju, taki človek, (dobračnik) da zna ljudstvu samaritovsko poslužiti. Saj so nam zato tudi nektere domače zdravilniške knjige na razpolago. Ali temu sredstvu postava nasprotuje. Kolikor več pa še mora ubogega ljudstva prenaro iz sveta iti, kjer ni nikakšne pomoči. Krščanska dolžnost tirja, da bi moral človek človeku pomagati, ako je v sili, pa kaj hoče storiti, če vsigdar ne more in ne sme. Mora se pa reči, da je mnogokrat tudi nemarnost dosti kriva, če si človek, ki je že dalje časa bolan, ne priskrbi zdravnika in če že tudi ima zakaj. Ta pa naj žalostne nasledke sam sebi pripisuje. Nekdaj je bilo v Solnogradu imenitna zdravniška šola, iz katere so izvrstni in pridni praktični zdravniki izhajali, kateri so se tudi v našem okraju naseljevali; pa žalibog! da jih je že večidel novamiljena smrt pobrala, naslednjikov pa ni več. Veliko ljudi še toži po njih. Kakšni so bili zdravniki, to ljudstvo najbolje zna, ker jih pogreša. Povsod bi v sedajnjem času moral biti doktor; pa kaj, da ti gospodje le raje v mesto potegnejo, na deželo pa nobeden ne gre? Ker si mislijo, ako bo komu potreba, bo že po mene prišel in si znam zato tudi boljše računati kakor na deželi. Ker jim je tudi ne za zlo vseti, zlasti če človek tudi velike troške v njihovem šolanju, premisli. Premisli pa se mora tudi, da je kmetsko ljudstvo večidel nezmožno, velikih stroškov za zdravnika donašati. Zatoraj pa, kjer še naši zagovorniki ali poslanci, do sedaj niso na ta misel prišli, da bi se v tem tako važnem slučaju za kmetsko ljudstvo kaj storilo, bi naj za to skrbeli sami in zahtevali, da bi se nekdajna solnogradska zdravniška šola na novo utvorila, ker ta šola ne stane tako veliko kakor univerza. V te sole bi tudi veliko več udeležnikov prišlo in pomagano bi bilo kmetskemu ljudstvu veliko. Tudi za odgovornega in v začetnega posla mrtvaških ogledov bi se večiko storilo, ker se ta posel mnogokrat od neizkušenih oseb opravlja. Ko bi človek strašanske muke v slučaju v grobu oživljenega na-videznegar mladiča premišljeval, bi se mu gotovo moral pamet zmešati. Zatoraj naši poslanci! Vzemite si to važno zadevo v srcu in zahtevajte resno potrebno in zaželeno pomoč, pa pustite brezkoristne terjatve slovenskih napisov in pečatnikov na stran in držite se le tega, kar je nam v korist in potrebo!

Več kmetov iz ptujskega okraja.

Iz Brežic na Savi. V najslabše sadje se ne zaletavajo ose. Ni torej čuda, da hujskajo tukajšnji pravki v enomer proti brežiški mestni šparkasi. Tukajšnji pisac prvaškega lista „Pos. straže“ joka in javka, češ da živi ta šparkasa le od depozitnih denarjev; baje celo ve, da je naša okrajna sodnija valed uradnega ukaza iz Gradca prisiljena, svoj denar v tej šparkasi nalačati (vuhuna morajo pravki igrati, kajti namen jim posvečuje sredstva!). Da bi torej šparkasi to žilo podvezal, izmisnil si je dopisou omenjene liste posebno brihtni načrt. Vse jerofa hujška in šunta, naj bi predlagali pri okr. sodniji, da se naloži denar — ne več v domači, izvrstno peljani, na 37 let obstoječi šparkasi, — temveč pri 2 let obstoječi hranilnici v Krškem na Kranjskem ali pa pri „južno-štajerski hranilnici“ v Celju. Hadirja, zakaj pa ne pri hranilnicu sv. Venceljna v Pragi?... Ne vemo, ali je zrasla ta hujškarija na dopisunovem gnuju; morda tiči hvalisanje zavodi za to zadevo in si plačujejo umazane časnarske hlapce, ki agitirajo zanje proti plači... Naravnost očvidno je hvalisanje tukajšnje posojilnice v škorpijonškem lističu pravkov. Bobna se in bobna, ali naš kmet se ne pusti preslepit od teh „junakov dolgaga jezika“. Mirno gre v dotočni denarni zavod, ki polaga javno račune, ki stoji pod državnim nadzorstvom in ki daje najrevnejšim med rečenimi na najcenejši način pod na najnajcenejšimi obrestmi personalni ali hipotekarni kredit. Dopisunska duša pa bi rada videla, da bi ljudje napolnili slepo žaklje posojilnice, katera bi potem lepe „ksefte“ z realitetami delala, sokolom rdeče srajce in

robce nakupila itd... Vi jeroji brežiškega okraja, storili boste dobro, ako se podučite o računstvu posojilnice, predno ji prinašate svoje denarje! Poglejte na „Grič“ proti Kranjski, kjer je pričel teči smolnati studenec. Vprašajte enkrat finančne talente posojilnice, koliko obresti nosi nakupina onih 22 oralov skalnatega zemljišča, katerih se je nakupilo za 45.000 kron?! O dobičku iz „sanatorija“, ki se je sezidal iz starih hlevov in iz „hotela“, ki stoji mirno in zapuščeno ob smolnatem studencu, — pa govorimo prihodnici!

Opazovalec.

Senovo pri Rajhenburgu. Dragi „Štajerc“! Daj nam v nekem kotičku prostora, da se še kaj iz našega črnega brloga skoz časopisje izve, kako živimo itd. Naš župnik Cerjak nas že zopet ljubi, kajti volitve so še sicer daleč, vendar porabi vsa sredstva, da bi panal že zdaj ljudstvo, da naj le to volimo, kar nam bo on rekel. Pri izprševanju za vel. nočno spoved mu je bila glavna stvar volitev. Tudi kaplane je že dobro „obrihtal“, vsak, zna kmali ko k nam pride, Cerjakovo „flauto“ igrati. Tinče je pa „der Diensthabende“. „Slov. Gospodar“ poropče večkrat po Rajhenburžan in mi prosti kmetje se le čudimo, kaj vrata, da se nobeden ne zglasti? Mi kmetje dobro vemo, da nas fajmošter le teda ljubi, kajti je treba iti volit, ali berjo dati in pa vse kar še ostane na oltar znositi, sam kmet pa naj suhe hruske obira, če jih še ima. Za spovedni listek morača plačati, za pogreb, krst, poroko itd. enako. Očenaš ne molji nobeden zastonj, le za denar. Za zvonove se še vedno fehta in se trdi, da je še dolg, ko smo vendar misili, da so že davno plačani. Kadar pa umrješ, se ti pa bode tako zvonilo, kakor tvoj žep dopušča. Za bogatega z vsemi in glasno, manj bogatemu z nekaterimi navadno, revnejšemu še manj in beraču nič zvoniti; Boga naj zahvali, da sme biti z navadnimi švarklini zabit in tu pokopan. Kadar naš fajmošter zve, da ima kateri bolnik ali bolnica še mogoče v kakem „štonfu“ zavezane kake krone ali cekine, gre takoj prav rad sam tege spovedovat, kateri pa nič nima naj pa čaka, saj mu ni hudo in k nogam iti ni lušno, naj se mi voz preskrbi. Pri izprševanju je fajmošter tudi vabil, naj bi kmetje šli z njim v Maribor 21. t. m. je bilo nekaj zopet gor; nevem kaj zopet kuhojo, rekel je, da je za dva že ou vožnjo plačal. Jaz še sicer nisem znotoraj Maribora. videl, pa ko bi še mene vzel fajmošter seboj, bi mi vstregel, vsaj bi vedel kje je ta kunstneš in drugi iz tako visoke šole prišel? Dragi „Štajerc“! Odkrito Ti povem, da edini si, ki se lahko Tebi pritožim in prosim Te imej še vedno za naše črnharje prirojeno „krtaco“, da kadar bode treba, da jih prekrtači. Mogo bode uganjal naš Cerjak, kaplani in Tinče, preden bojo volitve in obljuhim, da naznam Tebi dragi „Štajerc“ vse, da te gospode svoj čas za ušes primeš. Da bojo držali teh mojih vrstic vedeli, kdo da je Tinče, povem še, da je to fajmošterov brat. On ni bil gih v črni šoli, pa kunšten pa le je, ker razloči vino od vode in mlado devičico od stare košare. Ker ravno po noči čakam, če mi bo škrat kaj denarja prinesel, spomnil sem se še eno. Pred par leti se je neki devici Marijine družbe nekaj pripetilo, namreč da je „krancl“ zgubila. Priporodu bilo je treba zdravniške pomoči. Ker vsled hude bolečin je porodnica zelo slaba, zavovedal ji je zdcavnik močno mesavo juho užiti. Bl je pa ravno navaden petek in glejte, da je rekla, da rajši umrje kaker danes ko je petek mesno juho jesti! No ta dragica pa ni vedela svoj devički stan obvarovati, da bi se vedla zavljivca braniti, bodi si petek ali svetek, kajti po cerkvenih ukazih je bil to prvi greh! Pa danes je vse odpustljivo!

Opazovalec.

Sv. Pavel pri Preboldu. Celjska „Domovina“ je pisarila o svotah, katere pošiljajo pridui Hrvatje iz naprednih dežel domu. No, mi smo tako radovedni, da bi tudi radi vedeli tisto svoto katero morajo pošiljati Slovenci in Hrvatje v tuje dežele za razne izdelke. In zakaj? Ako bi se naselil kakšni tovarnar iz Nemškega ali Angleškega pri nas in nam dal zasluga, kako bi skočila prvaška svojat po konci! Kako bi letali prvaški dohtarji in farji ob volitvah od hiše do hiše! Delali bi na vse kriplje, da odženje tovarnarja proč. In ravno v tem so vroštvu do tuja, ki ga gojijo pravki, leži vir

vsega zla. Zato se moramo mi po svetu klatiti in kruh služiti... Bogve, ali se spreobrne kdaj?! Naša Savinjska dolina je res lepa in rodovita kakor mala katera druga. Pa vsled klerikalnega nazadnjaštva vse nič ne pomaga. Vse gre rako pot. Leto za letom večji jok in stok. Stotero odtev išče po Nemškem in v Ameriki kruha za lačno deco. Vedno rako pot! Kje je krivda? Kmet Wratschko je dobil pri nas malo glasov, kaplan pa veliko v tem prvaškem gnezdu. V zbornici sedi žegnani Tonček, pa tudi ne pomaga. Vedno gre vse rako pot. In šlo bode, dokler ljudje ne odprejo očij in se ne zbudijo!

Naprednjak.

Od nekod. (Lizanje posvečenih rok.) Neki župnik je sosedne duhovnike ter cerkvene može na kosišo povabil. Ko pa župnik pred kosišom še v svojo pisarno odide, se vsi možje v vrsto postavijo ter začnejo zaporedoma se priklanjati, najprej dekanu, potem župniku in slednjič kaplonom, ter njih roke — kuševati! Le edini pametni dekan se je temu protivil, a kmetje so ga prisili, dočim so župniki in kaplani že koj roke tja ponujali. A ko župnik nazaj k mizi pride, predstavi te vrle može dekanu, a ta ga zavrne: „So nam že vsem roke polizali!!!“

Vse je tisto postal, a častilakomni, nižji duhovniki so se na dekanata zaničljivo, hudo ozrli. Najbolj čudno pa je bilo še to, da se ti prvi možakarji v fari niso najmanje sramovali, ampak se še na vrh prav prijazno smeiali! — Roke poljubovati je sicer lepa, bolj gospaska navada, pa le edino za prijete dobre, darove, torej posebno za otroke svojim ljubim staršem, srodnikom in botrom, nikdar pa duhovnikom, ker ti niso vedno naši dobrotniki, ker jim nikdar ni zadost, ter še največega berača zastonj ne pokopljejo! Po nekajih krajih se niti otrokom, še manj pa odršenim take neumnosti ne sanjajo, dočim zopet po drugih krajih od najmanjšega otroka do sivega starčka vse liže tiste roke, ki so opetovanjo hudi sovražniki šole, izobrazbe, omike, polajšanja itd., ter varuhu neumnosti med ljudstvom. Duhovski stan je sicer študiran, lep in častni stan, vendar pa postane duhovnik le za to kot taki, da si svoj kruh prislusi, kakor vsi mi drugi neduhovniki. Kakor pa se v vsakem stanu le tistem človeku čast skazuje, ki po svojem poklicu živi, lepi zgled daje, ter nikogar ne pohujša, tako naj bi se nasprotno vsem tistim svečenikom, ki svete prižnice z lažmi, obrekovanjem, zvijačo, drenjem itd. oskrnijo, po Kristusovem izreku raji mlinški kamen na vrat obesil, ter jih v globočino morja potopil.

Iz Verzeja. V 2. štv. ničvrednega „Gospodarja“ se je pokazalo, kako ničvreden je njegov dopisun.. Pisari, da je „Štajerc“ lažljiv, ali niti ene laži ne more dokazati. Res je, da je župnik povzročitelj nesrečnih tožb, ki so nakopale tržanom na tisoči kron dolga. Zaslepenci, meni se iz srca smilite, ako premislim, kolikokrat ste denar skupaj dajali, da vam je potem trehnasti župnik za hrbot figo kazal. Dopisun piše tudi, da bi se lahko posojilnico osnovalo. Tepec! Saj imate posojilnico v Rozmanovi krčmi in kmetijsko zadružno tam v šumi. Drugačni bi morali postati! Tudi župnik bi se moral spremeniti, ne pa da preklinja v krčmi in psuje tiste, ki branijo škodo po svojem gozdu. Dopisun piše, da tukaj ljudje samo preklinajo in pisanjujejo. Kdo pa je kriv? Kdo pa daje izglede? To vprašamo dopisuna! Sicer pa, možje, držite se resničnega „Štajerca“ in pustite „Fihposa“ lažnikom. Kmet.

Sikole pri Pragerskem. „Štajerc“ je poročal, da je cirkovski kaplan tako lepo pridigal: pjanca ne možiti, le rajše tata. Naznajamo, da je prihodno nedeljo to tudi župnik potrdil. Naši ljudje že res premišljajo, je-li dobro, ako se posilja mladino k taki pridihi. Mislimo, ko bi bil pri župnikovi pridihi navzoči i škof, bi stvar drugače iztekla. Prav resno vprašamo: ali se sme obrekovati, hujskati in lagati v cerkvi v pričo Boga?! Kajti o vsem tem lahko veliko napišemo in tudi dokažemo. Župnik, ali ste videli, koliko ljudi je v nedeljo iz cerkve odšlo in koliko jih je pričelo nalači kašljati in kako so pričeli po cerkvi na glas govoriti, ko ste pripovedali stvari, ki ne spadajo v božjo hišo? Dopisnik tega sem slišal v cerkvi in doma, kako so se ljudje priduševali, da ne gredo več take pridihi poslušati. Kam plovete? Zakaj

peša vera? Pred kratkim je pisal eden faranov župniku pismo, naj se poboži. In o temu pismu je pridigoval. Kdo bode poslušal take neumnosti? Saj vendar nismo v cirkusu! Za cerkev se fehtari in fehtari in potem pridejo take pridihi! Še nekaj se je zmislil župnik. Raz prižnice je oznanil, da pusti napraviti plakat; razdelil bode potem farane po hišnih številkah in na plakatu bode čitati, koliko je ta ali ondal za cerkev; plakat pa bode pribil na vrata. Mi farani čakamo radovedno tega plakata; vidi hočemo namreč, v kateri razred prideva župnik in kaplan, ki je med volitvami dal za več sodčkev piva, in koliko sta že darovala za cerkev... Veste kaj, župnik, ko bi mi imeli take dohodke, kakor vi, — ki si baje računate za pogreb gold. 80 in za 7 dnij starega otroka gold. 8.50, — takrat budem dajali za cerkev, da bode taka, kakor jo imajo Dunajčanje. Ali zdaj to ne gre. Zato se budem odslej raje bri-gali, koliko določa postava za pogrebe itd. Razumete? Pa ako še tako povprašujete, kdo je odjemalec „Štajerca“, to je vse eno! Vam prijateljem in sosedom pa priporočamo: budite se iz spanja, ne vstrašite se neumestnih besed, pa čeprav prihajajo raz prižnice, berite in razširjajte „Štajerca“, ki se bori za vas!

Več faranov.

Novice.

Zaupni shod „Štajerčeve“ stranke se vrši v nedeljo 27. t. v dvorani „društvene hiše“ (Vereinshaus) v Ptuju. Začetek zaupnega shoda točno ob pol 4. ure. Ob 8. uri zvečer se vrši istotam ustanovni zbor tiskovnega društva. Vstop k obema zboroma imajo le povabljeni. Kdo hoče povabilo, naj to pravočasno naznaui.

Nekaj o izobrazbi. V smislu § 19 tisk. zak. zahteva podpisani, da sprejmete sledeči popravek z ozirom na Vaše poročilo „Nekaj o izobrazbi“ v štev. z dne 18. januarja 1907 Vašega lista: Ni res, da je celjski vikar Gorišek izjavil „pri nas na deželi je duhoven edini izobražen človek. Le duhovni se smejo imenovati prave izobraževalce ljudstva“, res pa je, da tega ni izjavil. Z odličnim spoštovanjem Ivan Gorišek, vikar. V Celju, dne 17. januarja 1907.

O p o m b a: Objavimo ta dopis. Ali g. vikar naj pove, kaj je govoril. Zmisel njegovega govorja je bil pač takšen, kakor smo mi poročali. Zato ne prekličemo niti pičice in vzdržujemo svojo trditev. S § 19 nas ne bode nikdo premagali! Sicer je pa vikar Gorišek, itak znan, odkar je pogorelo njegovo konzumno društvo v Laškem trgu. Taki ljudje imajo vsegega, ki ne trobi v farški rog, za „neizobraženega.“ Slavni „popravek“ je napravil torej le nasprotni učinek!

Jurtelov „laib-žurnal“ je bil že zopet zapoljen zaradi nesramnega hujskanja proti nemškim uradnikom. Ali bode to še dolgo trajalo?

List „nove“ stranke, ki se imenuje „Narodni list“, pričenja pokazati odkritje svoje namene. V 3. številki ima že 3 daljše notice proti „Štajercu“. In potem se jezi in pravi, da ga mi napadamo. Ja prijatelji, ali menite, da vam budem nastavili hrbet, da boste ložje po njem tolkli? Kar se tiče „psovanja“, ne moremo pomagati. Ali naj pohvalimo pristaša „Nar. lista“ učitelja Kauklerja, ker je imenoval kmete „osle“? Sicer pa poroča „Nar. list“ ne resnico, da pošilja naš urednik spis „Sedem let boja“ med Nemcem in prosi za podporo. To je laž in „Nar. list“ nam naj navede slučaje! „Sedem let boja“ je priloga k 1. in 2. štv. našega lista in se sploh posebej ni razpošiljala. Gospodje, ako ste hodili k jezuvitom v šolo, potem se pač ne budem z vami prepirali. Z lažmi ne boste „rešili“ naroda.

Kdo laže? Poročali smo, kar so očitali poslanci hofratu Ploju. Povedali smo tudi, da so nas nadlegovali ptujski prvaki s prošnjo, naj ne napadamo tega deviško čistega hofrata. Na-to so nas opovali prvaški listi, češ da lažemo. Prvi nam je vrgel to očitanje „Fihpos“ v lice in za njim je pricapljal tudi novi „Narodni list“. Ti prvaški listi so zahtevali, naj povemo imena tistih oseb, ki so fehtarili za Ploja. In povedali smo imena!! Ko bi bila „Fihpos“ urednik in g. Spindler poštena, moral bi to dejstvo svojim čitateljem sporočiti.

Ali zdaj sta stisnila rep med noge in molčita. G. Spindler, ta manever je jezuitski in posnete mate ga klerikalnem listom! Od „Fihposa“ ne zahtevamo, da bi popravil svoje laži, kajti „Fihpos“ je list političnega lopovstva in falostva. Ali od „Narodnika“ smo pričakovali, da je bolj pošten, Torej — kdo je legal? Vun z besedo: Kdo laže?

„Narodni list“ se je pričel prav po klerikalno našim naročnikom vsljevati. Mi nimamo ničesar proti temu, da vsak list pošteno za svoje razširjenje agitira. Ali mi imamo celo vrsto slučajev, v katerih se dopošilja „Narodni list“ ljudem, ki so ga že 2, 3 krat z opombo „ne sprejemem“ vrnili. To pač ne gre! Zato opozarmamo nato, da ni nikdo dolžan plačati list, katerega je vrnil, in katerega noče sprejemati. Vsakdo napiši na zavitek „Ne sprejemem“ in vrni list. To naj se ponavlja. Končno se bude uprava „Narodnega lista“ menda le premisli, pošljati svoj list ljudem, bi ga ne zahtevajo, nočejo, in tudi ne bodo plačali. Ako se bode to naprej godilo, potem objavimo slučaje. Torej, celjska gospôda, ne posnemajte Križane . . .

Iz Spodnje-Štajerskega.

Zopet prvaška tatvina!

Ljudje se še spominjajo na velikanske slike, katere je izvršil tajnik Kozem od celjskega okrajnega zastopa pod načelništvom prvaških dr. Serneca in dr. Dečka. Tisoče in tisoče krvavega ljudskega denarja se je takrat zapilo v celjskem „Narodnem Domu“ in zapravilo v družbi slaboglasnih babur. Največji zločin pa je bil, da se je pustilo tega prvaškega tajnika 10 let dolgo slepariti, brez da bi mu pogledala Serneca in Dečka le enkrat na prsta... Danes moramo poročati o sličnem slučaju. Občina Turških v Halozah je popolnoma klerikalna in zatelebana v prvaškem hujskanju. Samoumevno je upeljano slavnoznameno „slovensko uradovanje“. Bivši učitelj v Zavrču Troha je bil obenem občinski pisar in je znal zasukati vse v zmislu gonje, ki jo propagirajo naši prvaški listi. V znamenju te gonje je bil izvoljen l. 1898 za župana Blaž Bratuša, navdušen prvak in strastni klerikalec; prevzel je od prejšnjega poštenega občinskega predstojnika 540 kron občinskem denarju. Bratuša je bil strastni hujškač v pravem pomenu besede. Zares prepira in hujškanja je bil vsaki teden 2 do 3 krat pri kazenski sodniji. In pričel je „gospodariti“ z občinskim denarjem, kakor je „gospodaril“ s svojim popolnoma zadolženim posestvom. Tekom 8 let je ukral del in z pravil skupno 3.055.07 občinskem denarju. Obenem je ukral del okrajnemu odboru denarja za bakreni vitriji v znesku 520 kron. Čez tri in pol tisoč kron je ukral in požrl ta slepar!!! Okrajni odbor je k sreči vknjižen za vkradeno svoto; občina Turških pa izgubi bržkone v vseh 3.055 kron!!! Zanimivo pa je, da ni nikdo sleparju na prste stopil. Občinski blagajnik Jurij Ponogračić je pregledal in potrdil lastoročno za vsako let račune in jih našel seveda „v redu“; toliko pameten pa ni bil da bi zahteval prešteti občinski denar. Tukaj sta le dva slučaja mogoča: ali je blagajnik Ponogračić ravno tak slepar kakor župan Bratuša in sta oropala skupno občinarje, — ali pa je bil tako grozno lahkomisilen in brezvesten, da se je popolnoma zanesel na sleparja. Odgovoren je blagajnik na vsak način tudi; po našem mnenju spadata obadvaj pod ključ in prebivalstvo zahteva odločno, da se ju tudi pošlje v ječo! Pa še nekaj je zanimivega. 10. decembra 1906 je prišel zastopnik okrajnega odbora v Turški vrh in je odkril to lumperijo. Vkljub temu, da se je Bratuši ta nečuvana tatvina dokazala ni mož odstopil, temveč je ostal župan. Šele 10. t. m. je prišel deželni komisar, ki je moža odstavil. Doseglj se še ni kazenskega naznanila, napravilo. Ali ljudstvo zahteva odločno, da se postopa z vso strogostjo proti temu prvaškemu sleparju. Milosti ne zasluži tak človek. Prvaško časopisje pa vprašamo: ali se ne sramujete svojih prištev, svoje „vzgoje“ in izobrazbe? Kakor sleparje v politiki, tako vam tudi v zasebnem življenju tuja lastnina ni sveta. Ljudstvo, ti pa premisli in sodi odločno čež te ljudi!

Od minoritske fare v Ptiju. Res čudne in grozne so posledice zanemarjene vzgoje. Kako razdvijan, surov in živinski je del kmetske mladine, to se vidi v Ptiju v minoritski fari. Komaj zapuste fantalini cerkev, za se pričnejo pretepi, prepiri in celo v mestnem okvirju se že bliskajo noži in teče kri. Za malenkosti se zagrabi nož in koliko nesreča sledi iz tega. Merodajni krogi naj vendar vplivajo, da se konča to posurovelo postopanje in da prične mladina misliti. Duhovniki in stariši, storite svojo dolžnost.

Za špehov trg, ki se vrši vsak petek v Ptiju in vsako soboto v Mariboru, naznanjamо še enkrat, da ima vsakdo, ki se peča s svinorejo pravico, da razpeča svoje blago brezplačno.

Kmetje v ptujskem okraju! Ptujsko polje je polno kamenje. Očistite svojo posest od kamenja! Okraj plača za kubični meter na okrajne ceste speljanega kamenja 2 kroni. (Glej tudi inzerat!)

Kdo izgubi vsled Kaiserjevega konkursa? Prvački listi so nesramno lagali, da bodo mesta šparkasa ptujska vsled Kaiserjevega konkursa veliko trpela. Mi smo to laž na podlagi natančnih števil označili. Ali do danes prvaki še niso svojih laži popravili. Za današnega naglašamo še enkrat, da je čisto izključeno, da bi šparkasa le vinar izgubila. Svoje hipotekarne dolbove ima vse na 1. mestu vknjižene. Ravn tako pa ne more na menicah ničesar izgubiti. Kot zastavek je imela šparkasa m. dr. živino iz Ptujske Gore (za posojilo K 13.000) in klet vina v Ptiju (za posojilo K 30.000). Dne 16. in 17. t. se je to živino in zastavljen klet vina na javni dražbi prodalo. Dobilo se je tako visoko svoto, da je vseh 43.000 K pokritih in da je šparkasa izročila konkurni masi še K 1800 v prid drugih upnikov. To je najjanejši dokaz, kako nesramno so prvački listi lagali. Za svoja druga posojila (menjice) je šparkasa popolnoma krita s 3 zavarovalnimi policami, od katerih se izplačajo dve že l. 1907, ena pa l. 1909 in ki znašajo svoto 50.000 K. To je resna! Sparkasa ne izgubi ničesar in le tisti prvački junaki, ki so imeli največji jezik, se bodo za nos prijeti. Več ob priliku!

Zopet „mož-beseda“ dr. Korošec. Kmetje na Štajerskem, hvalite svetnike, da ni bil izvoljen pošteni kmet Vračko in da imamo za „poslanca“ znanega „moža besede“, prefekta in kaplana Korošca. Ta mož sicer ne ve, koliko hmelja pridelava savinjska dolina, tudi ne zna razločiti stare od amerikanske trte, ali „poslanec“ je, čeprav „bogausmili“-poslanec ... 18. t. je sprejela državna zbornica postavo, po kateri se sme naturnemu vinu, ki ima veliko kisline, dodati nekaj sladkorja. Postava bi bila za vinogradnike dobra, ko bi se ozirala na zahteve teh vinogradnikov. Ali tega ne moremo sporočiti. Postava je polna pomanjkljajev in napak, ki škodujejo našim vinogradnikom. Zato je predlagal poslanec Wastian, postava naj se vrne odsekui, da jo izboljša. Ta predlog je bil odklonjen in tudi prefekt in kaplan in poslanec Korošec je glasoval proti temu predlogu; isti prefekt in poslanec Korošec pa je govoril prej proti zahtevam spodnjе-štajerskih vinogradnikov. Hudirja, ali menja ta možitelj vsakih 24 ur svoje „prepričanje“? No, — Korošec je pač „mož-beseda“.

Kako delajo proti „Štajercu“. Poroča se nam: „Štajerc“ je enega naročnika izgubil, namreč posestnika Maksa Lepenerja v Št. Vidu nad Valdekom. Mož stoji na slabem, ker ima 4.000 dolga, vrednosti pa le 2.800. Zato je šel k fajmoštu in prosil za pomoč. Fajmošter mu je to pomoč tudi obljubil, ako odstopi od „Štajerca“. In možakar je prodal svoje prepričanje ter dobiva zdaj „Filipos“, kateremu take značajne naročnike prav iz srca privoščimo. Lepenerju je posodil Štajnerjev Tonček 200 gold. Vbogi Tonček! Kakšni junak je ta novopečeni „klerikalec“ Lepener, se vidi iz tega, da je svojega svaka v svojega očeta po krivem obsojal ter se tožaril z bratom. Ko bi hoteli, popisali bi lepe stvarice od tega junaka. Ali ne zdi se nam vredno. Dokazati smo hoteli le iz novega, da so „Filiposovi“ pristaši breznačajni figa-može in da je politikovočim farjem tudi najbolj umazano sredstvo dobro došlo. Fej!

Svetniki in kaplani. V neki fari v Savinjski

dolini so možje ugibali, kdo je kriv da vera peša. Nekdo je omenil, da „Štajerc“ ni tega kriv, pač pa oni gospodje, ki predelujejo celo molitve. Ti gospodje učijo zdaj križati „po novem“; ne več „v imenu Boga očeta“, temveč le „v imenu očeta“; mladina pa si misli, da v imenu svojega očeta. Nadalje so odpravili ti gospodje iz rožnega venca vero ter 6. desetič za verne duše; pravijo, da se tega 6. desetiča blagoslov ne prime; ali svitke kronice, ki se darujejo za čitanje maš za verne duše, te se prav rade primejo blagoslovljenih rok. Vse to škoduje veri! ... Drug možak pa je omenil, da so pričeli mladi duhovni celo med svetniki razliko delati. V dolični fari je videl kaplan v neki hiši lepe svetniške slike, ki so pa imele nemški napis. Slike so se kaplangu dopadle, ali rekel je, da jih ne more blagosloviti, ker imajo nemške napis!!! Zakaj peša vera? „Štajerc“ ni predragačil križa, ni odpravil 6. desetič in ni pisal, da ne veljajo svetniki, ako imajo nemški napis. „Štajerc“ ni nikdar besedice proti veri pisal. Ali taki mladi kaplanski tički, ki ne vedo, kaj delajo, škodujejo veri neizmerno. Možje iz dolične fare v Savinjski dolini pa nam pišejo, da se bodo držali tudi v bodoče edinega naprednega lista „Štajerca“.

Zajčja povestica. Ne da bi delali neumestne žale z pokojniki, hočemo zabeležiti to-le povestico, ki nam jo je sporočil prijatelj lista in ki je plod nepričakovanega slučaja. V Šmarju pri Jelšah so pokopali 20. t. posestnika M. Ho Rateja. Pokojnik je bil straten lovec; zajca ni mogel živega videti in naročil je celo svoj žen, da mora podariti lovcom vsako leto polovnjak vina. Ježične babice so tudi hotele, da bi lovci streljali nad odprtim grobom pokojnika; pa ni bilo ne lovcev ne puške. Ali, — rod poljskih zajcev je menda tudi izvedel o Ratejevi smrti; sklenil je odpolati zastopnika k pogrebu, da izve in vidi, kaj je z Ratejem. In res ko so spremlevači iz pokopališča odšli, pride dolgočni zajček tik pokopališča mimo vrat, se postavi na zadnje noge, pomoli sprednje nogice k višku in gleda, kakor da bi molil za mrtvega lovca. To ponovni zajček še štrikrat in potem jo popita z velikimi skoki, menda da naznani tovaršem vest o Ratejevi smrti. Zajček, zajček, v Šmarju je še več lovcev!

Bratomor. 13. t. m. se je zgodil v občini Zakot pri Brežicah grozni bratomor. Sinova občinskega svetnika Rozmana sta se sprla in je končno mlajša brat starejšega takoj dolgo z nožem v trebuh suval, da so se revežu čreve pokazale. Poškodovanec je umrl. Zanimivo je, da je ta občina prvaško-klerikalna in da je Rozmanova družina steber politikovočega farštva. M. obžalujemo nesrečnega očeta, ki je videl svojega prvega sina umreti pod nožem drugega, ali — kdo je kriv te grozne posurovelosti med ljudstvom? Odgovorite, vi prvački pridigarji in časniki!

Za dijake imajo prvački voditelji vedno „srce“ in „podprt roko“, ktori ne veruje, naj se gre soliti... Ali ljubljanski prvački listi poročajo to-le: V celjski „dijaški kuhinji“ se daje revnim študentom hrano, ki je preslabata za svinjsko krmo; vbogi fantje ne morejo tega jesti. Poleg tega je „kuhinja“ tako umazana in gajusna, da se človeku kar studi... Gospodje Sernek, Dečko e tutti quanti, kaj ko bi se vas pitalo s tako svinjsko krmo, takratko se bili ste revni študenti in ko vam še ni prineslo prvaško „prepričanje“ tisoče premoženja?!

Napredno delo. V Polzeli v Savinjski dolini so vplivni možje na delu, da urešnijo nemško šolo. Naše delo rodi plodove! Možje v Polzeli, ne strašite se prvaškega časopisa, ki že pljuje ogenj in žveplo, temveč storite možato to, kar zahteva bodočnost vaše dece!

Zmaga v Slivnici pri Mariboru. Poroča se nam: V Slivnici se je vršila občinska volitev 3. dec. p. l. Naprednjaki so zmagali na celi črti v vseh 3 razredih. V tretjem razredu so dobili naprednjaki 36, klerikalci 18 glasov; v drugem naprednjaki 14 do 15, klerikalci pa 2 do 5 glasov; v prvem razredu pa so bili naprednjaki ednoglasno izvoljeni. 14. t. m. je bil izvoljen županom vrlji naprednjak gospodar J. Kumauer. Nasprotniki so kar poparjeni; le v svojih prvaških listih kažejo zobe; ali teh starih zob se pač nikdo ne straši! Zanimivi pri-

zori so se vršili na dan volitve. Župnik je vrlo šlepar korakal s svojimi pristaši proti volišči; bil je zope prepričan, da zmaga. Ali ko je zagledal velikosti i število naprednjakov, obstal je fajmošter nekaj 800. časa; potem so jo klerikalci eden za drugim vadna popihali, župnik pa je pri g. Puharju sreča ne čkal; baje se je še nekdo s biciklom pripeljal Čuden in potem je bilo — za klerikalce vse „fač“ roča. Ja, župnik župnik zakaj se vtikate v politiko? zaht Bolje bi bilo, ako se pobrigate raje za svoj pirja, sveti posel, posvetne stvari pa pustite posvetnim s, gotljudem! Omeniti nam je še, da je ves drugačen arčeve mož častiti kaplan g. Volčič. Le-ta se ne vtika v priča v politiko, zato pa je tudi splošno prijavljen. In farani so mu hvaležni. Župnik, vzemite si novo izgled od svojega kaplana... Naprednjakom v. m. Slivnici pa klicemo: bodite vedno tako trdnstvo in vedno bode zmaga vaša! Živeli!

Darilo

Pilštanjski lovci. Pilštanjski župnik je bi v vedno na lov, pa ne za dušami temveč zaitev. divjačino. Pri olтарju ga najdeš malo kedaj, v Ali je goščavi s puško v spremstvu svojih 15. lovcev. Ku pa dostikrat. Nekoga dneva je šel župnik Marko 00 K s svojimi prijatelji zopet na lov. Nobenega repaa pive niso videli; ko se vračajo, pa nakrat Marko žala za življa, celo družba se vstavi in zagleda v Šraljansko zver. Prestrašeni pričnejo streljati na Ročer zver in Marko ji zavije končno vrat. 14. ravnstrelov je dobila ta „zver“, katero imenujejo Ogenj naši kmetje — sovo. Na večer pa so praznovalni vili hrabri lovci „zmago“ pri Janezu Gubenšaku, il je Hudobni jezikov gorivo, da je prišel Marko ak. D malo težko nabasan domu in da ga je moral dal kuharica sleči. Marko, Marko — lovski pozdrav! stilta ter

Župnik v sv. Jurju ob Pesnici je tudi pravi Rudolf oznanjevalec miru in ljubezni. Pred kratkim ni bil hotel krstiti nezakonsko dete in je pognal botra in hebamko iz cerkve. Kaj ko bi dete Orožen nekršeno umrlo? Ali bi res ne doseglo nebešom T kega kraljestva samo zato, ker je ta župnik Samo brutalen in surov? Ali ta župnik je seveda že prvački zagrizenec do skrajnosti. 27. dec. so se še licitirale cerkvene klopi. Neki mladenič je odupila govoril, ko ga je župnik poklical, z besedico us s „hier“. Fajmošter ga je zato opsal. Dobil je Groz sicer primerni odgovor, da je hier vojaški odgovor, na kar pa je pričel še bolj rogoviliti. To je res. Magro, do je ravno v lavantinski škofiji toliko vlak hujškačev v farški suknji!

Iz politične službe. Imenovan je za okrajno p nega glavarja v Ptiju dosedanja vodja okr glavarja v Celju g. E. Prah pl. Thalfeld. V pri Celje pa pride okrajni glavar M. pl. Müller-si. Hörstein. V Slov. Gradev pride nadkomisar Pre pl. Poiger, v Brežice pa Walter grof Attems. Karib

Sprememba občinskega imena. Ministerstvo omor za notranje zadeve je dovolilo, da se imenuje v dosedanja občina Bistrica pri Falu odslej „Bi-obrez strica pri Rušah (politični okraj Maribor).“

Mestna straža v Mariboru je decembra 1949 oseb arretirala (38 moških in 11 žensk). 31 bo osebe so se oddale okrožnemu sodišču, 11 žensk občinski sodniji. 12 se jih je odpisalo „per u. M Šub“, 2 v prisilno delavničo, 2 v nornišnico in 1 v bolničico.

Konkurz. V Mariboru je trgovec z galanterijo F. Pristernig ustavil svoje plačevanje.

Ljutomerska požarna brama je obdržala oko 6. t. svoj občini zbor. Brama šteje zdaj 37 ov. mož. V preteklem letu je obdržala 7 vaj, 6 shov in 2 paradna obhoda. Pri 2 požarilih je pom d kazala upoštevno svojo izurjenost. Dodohodki so obč znašali K 1095.99, izdatki pa K 867.54. Iz voljeno je bilo zopet dosedjanje vodstvo, i. s. mo Hauptmann H. Sderitsch, namestnik J. Koller, De zapisnikar J. Zweck, blagajnik Al. Kraint, eksersi, cir-možster Ladv. Maier, „Steigerführer“ K. Wirth, Škif namestnik F. Schmanz, „Rottführer“ J. Korn, g. č. pichl, A. Vaupotitsch, L. Voller, A. Novak; zdravnik v sili J. Arnsch, zastavonoša F. Kokel.

Vinska razprodaja. 29. t. se vrši vinska jeni razprodaja grof Meranovega graščinskega oskrbača ništva v Pekrah. Prodalo se bode okoli 90 hl vse vina l. 1906 (Mosler, Risling, Burgunder itd.). Ste Kakor znano, so vina iz tega kraja krasna predkapljica.

Marioborska frančiškanska cerkev je dobila naslov in pravice bazilike. V lavantinski škofiji u. ſe ni bazilike.

Napredna zmaga. 15. so bile občinske vo litve v Leitersbergu pri Mariboru. Naprednjaki hov so zmagali na celi črti. Živeli!

je vrlo veliko nekaj drugim u sreču pripeljal „fud“ politiko? za svoj svetnem rugačenje vtika iljubljen mite si akom v o trdni ponik je nveč za kedaj, v lovcev k Marko gega repa Marko da veli jati na rat. 14 tenujejo iznovali enšaku. Marko moral ozdrav! di pravi tkm ni pognal bi dete nebešč župnik seveda so se je od sedenco obil je dgovor, o je res i toliko okraj- kr. gla- feld. V Müller- komisar cembra nsk). 3 ču, 11 o „per nico in

Sleparsvo. Razne osebe na Štajerskem so ile zopet pisma, v katerih jim obljujuje neki niski jetnik veliko denarja, ako rešijo o 800.000, katero ima nekje „skrito“! To avdava sleparja in opozarjam lahkoverneže, se ne vseudejo na te lopovske limanice.

Čuden „štajk.“ Iz okolice Zagorja ob Savi poroča, da so pričeli 3 mežnarji „štajkati“. In zahteva košnjo okoli cerkve in nekaj nprja, druga dva tudi ednake stvari. Sakraka, gotovo so „hudobni“ knapi te pohlevne narke tako „pohujšali.“ Morda doživimo da pričnejo kaplani štajkati in potem bo

Novo klalnico v Slov. Bistrici so otvorili t. m. Stavbo je izvršil g. Nassinbeni. Predstavo je splošno veselo in zadovoljno.

Darilo. Cesar je podaril prostovoljni požarni bbi v Sv. Dunu-Loče 200 kron iz lastnih istev.

Ali je treba? V celjski okolici je umrl Kuder. Zapustil je lepo posestvo in 100 K gotovine. Sam se ni privoščil niti ta pive, štedil in hraničil je, dokler mu ni gala usoda nit življenja. Ali je treba?

„Sraka“ V Slov. Bistrici so arteriali kučico Razo Ratu radi različnih tatvin. Mislište ravno popihati.

Ogenj na progji. Ko se je peljal 20. t. m. orni vlak skozi postajo Sv. Jurij pri Celju, zil je čuvaj, da se kadi iz vagona. Ostavil vlak. Dotični vagon je bil naložen z juto in ni dal več rešiti. Čuvaju gre hvala, da se ni setila večja nesreča.

Rudarska nesreča. V Statgu pri Wiesu je oziel „kmet“ nekega knapa in mu zlomil o.

Orožniki so odpeljali iz Ciganc pod Vurgom Terezo Drag; obdolžena je požiga.

Samomor v cerkvi. 21. t. je padla v mariški Štajerskih kaski cerkvi natakarica Marija osoč v omedlevico. Izkazalo se je, da se je trupila. Zdravnički so jo rešili. To je že tretji kus samomora te ženske.

Grozna nesreča. Vlak je povozil med portoma Niklašdorf in Bruck užitkarja Urbana. Mož je hotel pod vlakom čez progno; ali ovakl je bil hitrejši in mu je odtrgal obe gi ter zmučkal glavo; mrlja je vlekel vlak eno postajo naprej.

Mrlja, okoli 16 letnega dekleta so potegli pri Ljutomeru iz Mure. Kdor kaj ve, naj se asi.

Premrzla Drava. 20. t. je pil viničar Ferk Maribor malo čez žejto. Nakrat mu pride nomor na misel. Čez most ni hotel skočiti v avo, ker je bilo previsoko. Zato je šel raje obrežja v vodo. A ko mu je prišla voda do si, je čutil, da je Drava mrzla in šel je nazaj.

„Medvedi in tigri me zasedujejo in eksplosal bodem“, — tako je dejal neki Kovač iz gaškega okraja na mestui stražnici v Mariju. Mož je zblaznel; bil je dvakrat v blaznici.

Iz Koroškega.

Mi gremo naprej! Poročali smo pred kratkim, da smo dobili na enem dnevu iz par obokoli Borovlj sto in enega novih naročkov. Zlaj smo dobili zopet iz ene same oblike (namreč iz sv. Marjetje pri Borovljah) na enem dnevu 40 novih naročnikov, iz par občin pa 39 novih naročnikov. Posamezne ve naročnike niti ne štejemo. Živio! Mi smo naprej!

Delirij . . . V poročilu o shodu v Podsinasi, na katerem so prijeli naprednjaki parških hujškačev za dolga ušesa, piše „Mir“ ig članek. Odgovarjali ne bodoči, kajti iz muka govorji — delirij. Le pa posvok bodi pričih. „Mir“ piše m. dr. te-le „cvetke“; „opijeni nemčurski razbojniki“, „krvoločnost“, lačanci“, „huronsko vpitje“, itd. itd. . . In vse zato, ker se kmetje v Podsinjavi ne sta hujškati od kranjskih paglavcev! Torej, prednjaki koroški, zapomnite si: „Mir“ vas uje „nemčurske razbojnike“ in „opijanjene ačance“!!! Sicer pa si ne vzemite to k na. „Mir“ gre zdaj v Ljubljano in tam bodo egove psovke še zrasle in njegovo pisarjenje de pričalo o deliriju, kateremu so podvrženi hrovniški in posvetni prvaški hujškači na koroškem . . . Boleti nas to ne sme, kajti ta

„spufani“ list prenapetih farjev ne bode nikomur škodoval.

Odlikovanje. C. kr. dyorni izdelovatelj orožja g. Peter Wernig v Borovljah je dobil na jubilejski razstavi v Bukareštu zlato medailo. Ta visoka odlika povzdignila bode dobro ime borovljanske industrije orožja v širnih krogih.

Zastrupljeni so bili s strupenimi plini v tovarni ogljenega kiseka (Kohlensäure) v Celovcu 3 delavci; 2 delavca so rešili, ključar Marhet pa je umrl.

V Vrbskem jezeru je utonil 18. t. pri Loretu neki deček; predaleč se je upal po ledu, ki se je udril.

Samomor. Lesni delavec Oberauner v Spitalu je skočil 14. t. v vodo, ali prijatelji so ga rešili. Dva dneva pozneje pa se je obesil v gozdu.

Utonil je v Vrbskem jezeru hišnik baron Walterkirchenove vile; peljal se je po ledu, ki pa še ni bil dovolj močan.

Požar v Sp. Rožu. V noči na 28. t. je pogorela p. d. „Helferjeva“ hiša gosp. J. Singer na Strugi. Iskre iz dimnika so zanesle ogenj. Požarne brambe iz Kaplje, Kožentavre in Svetnevasi so tako težko delale, ker je bila mrzlo, da je kar škripalo in je voda pri delu zmrznila. Sneg, ki pokriva vse posrešje, je obvaril, da niso tudi gospodarska poslopja pogorela. Škode je nad 2000 kron.

Iz črnega brloga. Župnik Konaš in Rengersdorfa na Koroškem je tožil odgovornega urednika naprednega lista „Freie Stimmen.“ Urednik se pa tega ni prestrašil, temveč je ponudil pred sodnijo dokaz resnice, da je dotični fajmošter „materjelno“ izrabljil starega, bogatega kmeta. Tega dokazata se je župnik ustrasil in potegnil je tožbo nazaj. No, klerikalni listi, ali ne boste to svojim čitateljem povedali?

Po svetu.

Klerikalni poslanci. Kako izobražene poslance imajo klerikalci, kaže sledeči slučaj: Moravske klerikalne poslane Vesely je obolel. V njegovi vasi pa živi stara babura, ki baje copra. Ta babura je Veselyju „svetovala“, naj se koplj v ledeni vodi. Mož je to res storil in se tako temeljito „ozdravil“, da ne bode nikdar več zdravil potreboval; umrl je namreč. Šnops in klerikalizem, babjeverje in klerikalizem, duševno siromanstvo in klerikalizem, to spada vse skupaj.

Velikanski potres. Mesto Kingston na otoku Jamajka je te dni velikanski potres uničil. Vso mesto je razrušeno. Poslopja so skoraj brezizjemno podrti. Prebivalstvo, večinoma zamorsko, je kar zbesneno. Zamorci so splošno mislili, da je prišel sodni dan. Pričeli so ropati in vojaščevi jih je moralno prepoditi. Na raznih krajin mest je pričelo goreti; celi trgovski in pristanski okraj je pogorel. Cerkev so izginile, gledališča ni več. Potres je baje napravil za 110 milijonov kron škode. Stevilo mrtvih znaša od 500 do 1000, število takih, ki so brez stanovanja, pa 90.000.

Zopet podraženje užigalic. Avstrijski fabrikantje užigalic so že zopet zvišali ceno švedskih užigalic (za 6 kren pri 1000 zavojih) in navadnih žvepljen (za 10 vin. pri zavaju s 50. škatljami). Mala trgovina bo vsled tega zvišanja budo prizadeta.

Župnik — tat. Na colninskem uradu v Castellomare del Golfo (Italija) je prišel te dni katoliški župnik Tranchida, da bi se potrdilo zdravstveno spričevalo za njegovo kravo. Uradniki pa so izpoznali, da je bilo to spričevalo ponarejeno. Valed tega so pobožnega moža policaji prijeli. Potem se je izvedelo, da je župnik član roparske družbe „Maffia“ in da je znan kot živinski tat. Zdaj sedi in premišljuje o nauku: „Ne poteguj se za tujo lastnino!“

Trdrovratni samomorilec. Postopač Dolna na Dunaju se je poskusil pred par dnevi življeno vzet. To je njegov 31. poiskusi samomora. 31 krat se je postopač že zastrupil, ali vedno je vzel tako malo strupa, da je ostal na tej solzni zemljici.

Poginjene muhe se dandanes dobro plačujejo. Vsako leto pridejo v velikanskih sodcih v London in se nakupujejo za hišne ptice in zlate ribice. V Braziliju jih lovijo ribiči v mrežah. Kilo teh muh plačajo Angleži s 3 kronami.

Oropani klošter. Iz kloštra „črnih sester“

v Rupplmondu so odaesli roparji 80.000 francov v vrednostih papirjih. Doslej niso prijeli nobenega roparja.

Barka v ognju. Na parniku „Lindholmen“, ki je vozil proti Illirfontu, je nastal ogenj. Ker niso mogli ognja pogasiti, obrnili so parnik v pristan Listor. Več oseb je zgorelo.

Velik požar. 3. t. so zgoreli velikanski magacini pri arzenalu v Portsmoutu (Am.) Škode je čez 1/4 mil. fantov Šterlinga.

Ljubi „Štajerc!“ Iz Dolenjskega poročajo sledoč povestico: Za novo leto je čestital župnik neke tamsošje fare mrvaskemu ogledu tako-le »Tudi jaz Vam želim srečo. Da bi vam bilo privoščeno, ogledati vsak dan stiri mrlje; potem boste že kaj zaslužili... Ne vemo, kakšne obraze so napravili farani k tej čestitki. Pač res, — kjeft je kjeft...

Vera in klerikalstvo.

(Nadeljevanje in konec)

Religija in klerikalizem.

Neverjetno je skoraj, da je še vedno toliko drugače čisto pametnih kmetov in meščanov, ki ne morejo izpoznavati temeljne razlike med tema dvema pojmomoma. V drugih deželah so sicer državljanji v tem oziru veliko izobraženiji in v svojem političnem mišljenju veliko samostojnejši. Čelo na Tirolskem že razume prebivalstvo čisto dobro, da nista pojma religije (verska) in klerikalnega prepričanja eno in isto. In vendar trdijo politikujoči duhovni vedno, da so urešnjeni klerikalna stranka, klerikalna društva, klerikalne blagajne in posojilnice, klerikalni listi in vse druge klerikalne uredbe le za varstvo vere in povzdrigo krščanstva. Ravno nasprotoj je res! Vedno surovo vpitje n. p. v klerikalnih časnikih pač ne pospešuje krščansko pohlevnost in medsebojno ljubezen.

Vse te imenovane klerikalne uredbe pač ne voglobijo versko čustvo; služijo le in edino le za sigurjenju posvetne nadvade klerikalne stranke. To vedo politični voditelji te stranke tako dobro kakor mi, le povedati tega nočajo. Politična moč nima z vero ničesar opraviti, kajti vera, kajtorje učil Kristus, splet vprašanje moči: to je stvar srca, ne pa stvar pesti. Z nasiljem se vzgaja k večjem hinavce in lažnike, nikdar pa ne vernike. Ako storijo duhovni svojo stavovsko dolžnost, ako vedno lepe nauke evangelija ne samo pridignejo, temveč z vsem svojim delom tudi izpoljujejo, potem bodo postali med ljudstvom tako spošтовani in priljubljeni, da bi vsako sovraščvo na tej ljudski ljubezni razbilo.

Ali duhovni, ki čutijo nesebično ljubezen za ljudstvo in ki delujejo v svojih občinah v duhu evangelija, ti duhovni pač ne potrebujejo pomoznih političnih sredstev nasilja. Kristus sam ni imel posvetne moči in njegovi apostolji so bili revni ribiči; brez posvetne moči so si pridobili srca celega človeštva edino vsled resničnosti svojih besed, vsled svetega navdušenja in vsled nepremagljivosti lepih nauk krščanstva. Kako grdo, surovo in nekrščansko z ozirom na prve pristaše Kristove izgledajo gotovi župniki po deželi, ki pridignejo eno nedeljo o „slabih“ časnikih, drugo o naprednjakih, tretjo o razporoki itd. Vbogo ljudstvo! Ni čuda, ako izgubi pri taki hrani svojo versko čustvo in ako se vprašajo ljudje pri takem omadeževanju božjega hrama ter pržnice, je-li misli pridigar sam pošteno o veri in je-li mu ni morda poslaniški sedež več vreden nego nauki evangelija. In vsakdo čuti, da politika ne spada na priznico, vsakdo vede, da Kristova beseda ne potrebuje podpore s praznimi klerikalnimi besedami.

Pravilno besedo

o razmerju med vero in klerikalstvom je povedal nadvojvod Rainier. Ta častivredni član naše cesarske družine je dejal: „Jaz sem veliko preveč veren, da bi bil klerikalen!“ Pravilnejše ne moremo označiti to razmerje. Kdor ima resnično vero, ne bode zlorabljal svoje ali pa versko čustvo bližnjega v politične namene. Globoko obžalovati je, da se ravno duhovni v tem oziru daleč pozabijo, da označujejo politične gostilniške pogovore razpriznice, da psujejo čez napredne liste, da agitirajo za volitve, itd. M. slendež človek bodo tak misil, kajor je povedal nadvojvod: „Jaz sem veliko preveč veren, da bi bil klerikalen.“

Misleči človek pa tudi ve, da klerikalstvo ne pospešuje in ne dviga versto, temveč mu nasprotovno veliko škoduje. Tudi med kmeti je veliko, ki tako čutijo in ki čujejo raz prižniece raje božjo besedo nego politični prepri; ali strah pred župnikom, ki se dela sam za njih gospodarja, je tako velik, da si ne upajo to misel izraziti. Nekateri pa misljijo, da je res vera v nevarnosti in da morajo pomagati; ja to je že res, vera je v nevarnosti in prihaja vedno v novo nevarnost, ker se zlorablja v politične svrhe, — vera ni v nevarnosti od naprednih kmetov, od svobodomiselnega meščanstva, od organiziranih delavcev, temveč od govorih duhovniških političarjev, kateri si vdinjajo celo vero in evengelij svoji posvetni vladostojnosti.

In ako kritičo se tako glasno, da sta vera in duhovništvo v nevarnosti, mi pravimo, da to ni res. Boj se pelje le proti političnemu hujšaku, ki omadeže svojo duhovniško skunjno in le-ta se lahko obrani tega boja: briga se naj za svoj poseb. Zasedovalci niso oni, pač pa drugi ljudje. Mi poznamo klerikalstvo natanko in vemo, kako je nasprotno verstu. Tisočeri so z nami istega mnenja, med njimi tudi pošteni in pogumni duhovni, ki se ne bojujo, povedati odkrito resnico. Leden slučaj naj omenimo: 13. prosinca 1899 je reklo katoliški kaplan J. Engel v Halu na Tirolskem: „Klerikalna stranka ni u cerkve. Grajati se mora, da je jadrala klerikalna stranka pod zastavo katališke vere in škodovala globoko katoliški stvari v Avstriji.“

Dobri nasvet

obsega po naprednem „Bauerbundu“ izdani volilni katekizem. Tam čitaš:

„Kmet naj ostane zvest svoji veri, naj se drži božjih in cerkvenih zapovedi, naj spoštuje svoje dobre duhovnike; ali v posvetnih stvareh, v gospodarskih zadevah naj se posvetuje in naj drži z drugimi kmeti; duhovnikom pa, ki ga hočejo prodati v klerikalni stranki, naj zakliče: „Gospodje, skrbite za moj dušni blagor, za svoj posvetni blagor pa budem sam skrbel. Jaz moram skrbeti za ženo in otroke, moram nositi vsa državna bremena. vi duhovniki pa imate zasigurjeno službo, nimate žene ne otrok: ne otežujte mi torej moj boj za obstanek! Dajem vam, kar vam pripada, dajajte tudi vi meni, kar mi pripada in kar je moja pravica. Služite altarju in mi kmetje bodemo skrbeli, da živite lahko od oltarja. Ali dosegli ne boste ničesar, r. a. klo zlorabljate vero kot zavarovalnico za klerikalno stranko“.

Gospodarske.

Sejmi na Stajerskem. 26. prosinca v Brežicah (svinjski); — 28. t. v Artičih v okraju Brežice (letni in živinski), v Vojniku pri Celju (letni in živinski), Radgonu (letni in živinski); 29. t. v Ormožu (svinjski), sv. Jurij pri Vranskem (letni in živinski), Rajhenburg v okraju Sevnica (živinski); — 30. t. v Judenburgu (živinski) v Ptaju (svinjski), Stadldorfu (isti) v okraju Kozje; — 31. t. na Bregu pri Ptaju (svinjski), v Dobovi v okraju Brežice (letni in živinski), Gradel (živinski).

Okraini zastop v Ptaju. Poroča se nam: Mestni magistrat v Černovicu je prosil, ministerstvo za notranje zadeve naj otvori meje proti Rusiji in Rumuniji. Proti tej prošnji je nastopil tudi okraini zastop ptujski. Ako bi se meje otvorile, privlekle bi se na Avstrijsko zopet kužne bolezni, ki zamorejo kmetij veliko škodovati, živinorejo pa naravnost uničiti. Kmetija bi prišla na beraško palico, ker se bori itak za svoj obstanek vsled velikanskih davkov in slabih letin ter vsled tega, da se zniža vedno vrednost zemljiških produktov. Danes je živinoreja edino uspešno in vredno delo kmetov. Okraini zastop ptujski, ki se veliko briga za dobro svojega prebivalstva, je mnenja, da je vir podraženja mesnih cen iskati v posredni trgovini (Zwischenhandel). Otvoritev rusko-rumunske meje bi v tem oziru nič ne pomagala. Pač bi pa škodovala razvitku naše živinoreje. Končno je prosil okraini zastop ministerstvo naj ne otvori meje in naj sploh zabrani uvoz inozemske živine.

Vremenski nauki. Ako vzhaja mali oblak s solncem in menja večkrat barvo, pride gotovo dež; ravnatak, ako prihaja oblak krvavo rdeče. — Dolgi, peresu podobni oblaki naznanjajo veter od tiste strani, na katero kaže spicasti konec oblaka. — Ako se prikažejo po zimi črni oblaki, pričelo se bode tajiti. — Črni, rdeči in svinjčeno barvani oblaki naznanjajo veter. — Temni oblaki po velikem mrazu naznanjajo dež in sneg. — Lahki dež pred solčnim vzhodom naznanja, da postane vreme lepo; dež po solčnim vzhodom pa je trajen.

Svinjereji. Svinjereja se izplača le tedaj, ako jo urejaš s krmo, ki jo dobivaš iz lastnega gospodarstva. Taka krma pa je tudi najboljša. Mladi prašički so počutje sicer pri celem zrnju dobro, za starejše pa je bolje, ako se zmučka. Mleko naj se daje sladko ali kislo, nikdar pa na pol kislo. Mladi prašički naj se pusti 6 do 8 tednov pri materi. Mleko ne pride pri materi takoj, temveč dostikrat šele po 24. urah. Ako mleko sploh izostane in ako ne pristupijo druge svinje prašičke k sesanju, potem jim dajajte (polovico) kravjega mleka, mešanega z (polovico) vodo in to mlačno. Kadar so prašički 14 dnij stari in je vreme gorko, potem se jih pusti ure in ure po dvorišču letati in se jim daje poleg navadne krme še zrnje pšenice in ječmena; ako jim daješ oves, ga moraš zdorbiti, ker je pretrd. Svinji dajaj po odstavljenju prašičkov le zmerno krme; slabí prašički naj pijejo par tednov dalje, kar koristi tudi svinji.

Plemenški prašički naj dobivajo celo pšenico, zmučkani ječmen ali oves in z vodo zmesano polno mleko, katero nadomešča polagoma z mlekom, raz katerega si vzel smetano. Ako ti primanjkuje mleka daješ lahko močnate juhe. — V tretjem mesecu ločš moške od ženskih prašičkov. Daješ jim zdaj kuhani krompir, zmučkani oves, ječmen, fižol in grah ter mleko brez smetane. Zrnje rži je preteško; ako so pa prašički čez pol leta stari, jim daješ lahko na dan do 1 kilo rži, — ali svarimo, da bi se dajala rž prašičkom, ki so določeni za prodajo, ker dobe lahko epileptične napade. — Pustite prašiče na pašo! Žival ostane bolj zdrava in porabi se dalje za plemstvo! — Pri krmi na pravijo kmetje veliko napak; vodene juhe, preveč kuhanha hrana škodujejo! To vse treba zapomniti!

Po „B. B.“

Poraba žrebeta. Poljedelstvu bi zelo škodovalo ako bi se ne porabilo žrebeta za delo. To tudi žrebetu ne škoduje. Mladi konji od 2 do 3 let se že lahko porabijo. Le trajno in dolgo jih ne smeš upreči; nikdar pa jih ne izmuči in ne rabi za dela, ki ne stoe v pravem razmerju z njih nerazvitimi močmi. Ako to zadnjo storil, postane konj pohabljen.

Po „B. B.“

Krvave uši. („Blutlaus“) ostanejo čez zimo v zemlji pri drevesni korenini. Kadar se razpošilja drevesce, se zavleče tudi to mrčesje. Kdo dobiva drevje iz drugih krajev, mora zlasti male korenine natanko preiskati. Ako dobi tam krvave uši, postavi naj drevo za 3 do 5 ur v tekočino, ki jo napravi iz apnenega mleka in železnega vitrijola (do 4%), kar pomaga gotovo.

Prašiči zboljjo opetovanje v spomladji. Zakaj? Ljudje jim dajejo krompirja, ki je ležal čez zimo v kleti in pognal nove kali (Trieb); te kali treba odstraniti, ker se nahaja v njih nevarni strup „Solanin“.

Za dom in družino.

Dobra ustna voda. Ljudje se premalo bričajo za čednost v ustih. Zelo zdrava je ta-le ustna voda, katero naj se rabi vsak dan za izmivanje ust: vzemi 33 gramov zdrobljenih mirih (Mirren), 33 gramov kina-skorje (Chinarinde), vrži to v 500 gramov spirita (Weingeist), pusti vse par dni stati, filtriraj potem tekočino in vzemi za izmivanje malo žlico tekočine na vodi.

Fosforjeve rane. Semtertja pada košček gorečega fosforja (rdeče na zvezpljenki) na roko in prizadene nevarno rano; dosti ljudi je že vsled takih malih a strupenih ran umrlo. Najboljše sredstvo je to-le: vzemi sodo in jo raztopi v vodi, v kateri umiješ rano. Potem je nevarnost odvrnjena.

Kislaja zajčja pečenka. Vzemi zadnje noge (slegel) in položi jih skozi 3 dni v jesh, v ka-

terega si dal nekaj zvezane zelenjave (K. Potem špikaj šlegeljne in namaži jih s p. in soljo. V juhu („paco“) nareži čebule, r. pese, selerje, lorber, 3 nageljne, 3 zrne 6 jagod brinja, nadalje polovico vode: v ložiš meso in speče vse na mehko. Pota praviš „ajnbren“ (močnat, temen) s k sladkorja, vržes to v juhu (zos) in pre vse še enkrat. Ako dodaš še žlico kisla em je okus boljši. „Zos“ prečedi preje.

Umazane srebrne predmete očistijo na, ako jih umivaš s finim špiritom in posalmiakovim špiritom; končno jih operes tačo v vroči žajfnati vodi.

Listnica uredništva in upništva.

Se enkrat opozarjam vse no starje naročnike, naj napišejo svoje vilo ali pa vsaj opombo, je li so nostari naročniki. To je zelo potrebno. Dopisnik: „Naše misli“: Ni vredno da bi odbijaš na »Fihposove« neumnosti; domišljal bi se, da kave n. ga imamo res za resni časnik. Pisite se kaj. Po — Sv. Pavel na Prebaldu: Hvala, malo smo sk. Pozdrav! — Vrba-Neuhaus: Pritožite se pri po. — Sv. Jakob v Galiciji: Zajivo, ne objavljati! — Stev. 11736: Plačano do 1. 1908. — St. Pavel pri Prebaldu: Osebnosti j. se je ob jokusnejšo javljamo, ni vredno! — Več dopisnikov: Potr. — Trbovlje: Ne bojte se, Rošova zvezda zahabavna, cer pa pride v prihodnji številki zopet nekaj podn. v vrotvorna eši zdravje

„Elsa-fluid“ in „Elsa-pilne“ dovoljeni po celi. Kakor smo izvedeli, so vsa namestva na ces. kr. min. ukaz dobila, da se smejo prodajati po celi Avstriji pa Fellerjevi dišeči rastlinsko-esenčni fluid z marko „Elsa“ in rabarberski plin z znakom „Elsa“, izdelani po lekarju V. Feller v Stubiči na Hrvaskem.

Loterijske številke.

Trst, dne 19. januarja: 89, 38, 11, Gradeč, dne 12. januarja: 10, 48, 86, 44

Trgovina

z mešanim blagom, tobakom in koleki v industrijskem trgu, z veliko kmetsko okolico, ki obstoji že 60 let, kateri je velikanski promet, se proda trgovcem, ki rabejajo dišeči rastlinski-esenčni fluid z marko „Elsa“ in rabarberski plin z znakom „Elsa“, izdelani po lekarju V. Feller v Stubiči na Hrvaskem.

Razprodaja vina

(Konkurz Kaiser)

v Ptaju.

4. februarja 1907 prične v Ptaju v kriderjevki trgovine Franc Kaiser (po tvrdki A. Seifritz nasl., akcijske družbe v Bndimp prostovoljna javna razprodaja

vina, špirituoz, velikih in manjših sodcev.

Cenilna (šacana) vrednost: 205.000 kron. (njeni blago je shranjeno v 41 kletih in gacinih.)

Če že sente, ki reflektrirajo na večji nakup — prodaje se več tisoč hektolitrov vina — opomni, da bode trajala razprodaja gotovanja dnij, vsak dan od 9—12 in 2—5 ure.) do Pogoji pri razprodaji so oni, ki so na Št. Št. skem prepisani.

Mestni urad ptujski, 24.1. 1907.

župan:

J. Ornig

Fotografije két známek

(marky két známek na písmanu), v dopisnicu s sliko izdejte po vsaki poslaní fotografií po ceně Otto Neumann, Prag, Karolinental stev. 130. Ceník se pošlejo na zahtevu bezplatno v franku. 1

Prilična prodaja!

Novo zidane stanovalne hiše (Zinshäuser) med 80.000 in 100.000 K vrednosti se predajo zaradi udeležbe pri industrijskem podjetju. Vpraša se pri upravi tega lista.

MASTIN

doktorja pl. Trnkocjega krmilno varstveno se dobiva pristno pri trgovcih le pod imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga primaže krmni vsaki domači živali. Najvišje medalje na razstavah in tisoč zahvalnih pismen pricajo o velikih uspehih, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zalogal: lekarnar Trnkocj, Ljubljana. 51

Oznanilo.

V deželnini sadarski in vinogradniški šoli v Mariboru se obdrži med 4. in 9. srečanom tečaj o pripravljenju in ravnanju z vinom (Weinbereitung und Weinbehandlung), ki je namenjen v prvi vrsti posestnikom vinogradov in v katerem se bodo podučevali v vseh tozadevnih vprašanjih teoretično in praktično v nemškem jeziku. Stevilo udeležencev se je določilo doslej z 20. Naznana za udeležbo se imajo poslati do 2. srečana in ima plačati vsak udeležnik 10 K za troške v blagajno zavoda.

Ravnateljstvo deželne sadarske in vinorejske šole v Mariboru.

Pipe(fajfe) iz bruyere-lesa.

R 150

Ista pipa, ali z okroglo rezano glavo iz bruyere lesa K 160. Največja izbirava v kadilnih predmetih dobrte v mojem cenuku, ki se razpoloži zaston in postume prost.

Hanns Konrad

veletrgovina

v Mostu (Brüx) stev. 876
(Češko) zahtevate v vašem interesu moj čenak s čez 3000 podobami gratis in franko.

Dva učeneca

iz dobre hiše, zmožna nemščina in slovenščina, se takoj sprejmata v trgovini z mešanim blagom Adel Eberger v Slinnici pri Sv. Juriju ob južni železnici.

56

000000000

Kje se kupi

specerijsko blago v Mariboru najcenejje? Kje se dobi dobra suha moka št. 0 kg. po 14 kr, kje dobra, sladka krušna moka po 8 kr? Kje sladkor na klubok (stok) najbolj po ceni? — Samo pri I. Širku na glavnem trgu v rotočkem poslopiju.

620

Ženitna ponudba.

Želi se priznati rokodelec in mojster za fina dela iz lesa, kjer bi imela izvoljenka hišo z zemljiščem, trgovino ali goštinstvo ter bi imela veselo do takega rokodelca. Vzemam tudi vdovo z 1 otrokom, slično 30 let ne sme imeti. Ponudbe, če mogobe s fotografijo do konca januarja na upravnosti "Štajerca" pod imenom "Rokodelec."

54

Z destilacijo žganja

in pripravljanjem brezalkoholnih osvežujúcih pičaj se lahko kaj vredno peče. Jamči se, da vam oblast dovoli in da vas strokovnjak v vsem potrebnem zaston podvodi. Podjetje brez konkurence! Resno misliče obsebe naj pišejo "Goldgrube 2500" Announces-expediton Eduard Braun, Wien I., Rotenturmstrasse 9

656

Mizar

se sprejme takoj v mestnem industrijskem podjetju v Ptaju. (Städtische Industriewerke). Treba je, da se razume na mašine za lesno izdelovanje in na samostojna manjša mizarska dela. Vpraša se pri mestni upravi (Städtische Verwaltung) v Ptaju.

39

Red Star Line, Antwerpen

v Ameriko.

Prve vrste parobrodi. — Naravnost brez prekladanja v New-York in v Filadelfijo. — Dobra hrana. — Izborna oprava na ladji. — Nizke vožne cene.

Pojasnila daje Red Star Line, 20, Wiedener Gürtel na Dunaji

ali Franc Dolenc, konc. agent v Ljubljani, Kolodvorske ulice štev. 41

44

Okrajni zastop v Ptaju

naznanja, da plača 2 kroni od kubičnega metra kamenja,

katerega se izpelje na okrajne ceste.

V interesu vsakega kmeta je, da očisti svoje polje od kamenja. S tem si zboljša posest in si še nekaj lahko prisluži.

Okrajni zastop ptujski

Pekovski učenec se sprejme pri g. Fr. Zagosda, pek. mojstru v Fondosoru; učni čas 3 leta z vso preskrbo; vpraša se naravnost pri mojstru (tudi slovensko).

45

Redka prilika

Nikdar več v življenju se ne ponudi tako priljnost 600 komadov za K 8 —

Ena krasno počlančena 36 ur tekoča precisanter ura s sekundnim kazalom, ki natanko kaže in za katere se jamči 3 leta, ena moderna židanča krateva za gospode, 3 jake fini žepni ročki, en prstan za gospode z imitiranim zlathnim kamenom, 1 nastavek za smodke z jantarjem (berenšteonom), 1 eleg. broša za

vrne

53

Kaj loči majhen sem morč!

Pa sem lepo debelih lic.

In ta sem le zato dobil.

Ker sem Kathreinjevo kavo pil.

Pristna samo v Izvirnih zavojih z imenom Kathreiner.

Kathreinerjeva
Kneippova
sladna kava

do 1. pro-
ebnosti nekama se je obnesla za
ov: Potrpljajo-
za zahajerevna,
nekaj novaledina
krovitvoma
sprezdravje.

Otroki
bi bilo samo
se navajati
Kathreinjeve
kave.

Meščanska parna žaga.

novem lenthrem trgu (Lendplatz) v Ptaju ven klalnice in plinarske hiše postavljena je nova parna žaga vsakemu v porabo. Kemu se les hodi, itd. po zahtevi takoj raz. Vsakdo pa sme tudi sam oblati, vrtati in spahati i. t. d.

58

Nov!

Nov!

Mal orkester za v žep.

Nekoliko oseb more tvoriti krasen zbor!

Harmonike z bobniči.

Medene plošče (Messingplatten) 10 luknjic, 20 glasil z bobničem iz kože. Se lahko takoj igra. Komad z elegantnim kazonom K 250.

Ploča z 16. luknjicami, 32 glasili, zglasili na "tremolo", s koženim bobničem v elegantnem kartonu. Denar se posluje naprej, ali pa blago na povzetje (nachme). Ilustrirani katalog z več kot 3.000 slikami dobi, če zahteva, vsakdo zaston.

Hanns Konrad in Brux (Böhmen) št. 876.

Ponatis in ponaredba kaznivo.

Edino pravi je Thierry-balsam

edino z zeleno nunsko marko. Postavno varstvo.

Starozorno izvrstno domačo zdravilo.

Ceno: 12 malih ali 6 večjih steklenic ali 1 veliko posebno steklenico s patent-zamaškom K 5. — Fank. Proti vsaki se tako starci rani, vnetju, poškodbi. Cena: 2 posodi K 3 60 franko; le po povzetju ali prejšnjem plačilu.

Ap. A. Thierry v Pregradu pri Rogatcu Slatini. Brošure s tisočimi zahvalnimi pismi zastonj in franko.

Pozor!

Če želite trgovino, obrt ali realijo kakor ruge interi, vilo, gostilno, graščino, opekarno, zdravje — in se prodati, ali ako iščete na posodo ali so gotovovanja pri kakem podjetju, se obrnite z-5 ure. do veleznane firme „Intern. Geschäftsa na Štaier“; Centrale Graz, Elisabethstr. 6. Podjetje prvo v tej stroki. Glavni zastopnik pride dni sem. Če se hočete z njim brezplačno vedovati, prosimo da nas takoj obvestite.

ečje posestvo v Poličanah

proda iz rodbinskih vzrokov prostovoljno. se izve pri Hans Wouk v Peklju, pošta Poličane.

17

Hranilnica (Sparkassa) vlad. državnega mesta Ptuj

Vstanovljena leta

1862.

Čekovnemu računu št. 808051 pri c. kr. poštano-hranilničnem uradu.

Mestni de-narni zavod.

Giro konto pri podružnici avst. ogersk. banke v Gradcu.

Uradne ure za poslovovanje s strankami ob delavnikih od 8-12 ure.

Občenje z avst. ogersko banko.

priporoča se glede vsakega med hranilnične zadeve spadajočega posredovanja, istotako tudi za posredovanje vsakoršnega posla z avst. ogersk. banko. Strankam se med uradnimi urami radovoljno in brezplačno vsaka zadeva pojasni in po vsem vstreže.

Zahtevajte brezplačno

in franko moj veliki ilustrirani cenik 3000 slikami o niklastih, srebrnih in urah, kakor o vsakovrstnih srebrnah zlatinah, godbenih instrumentih, robi iz

in usnjih po prvotno-tovarniških cenah.

Niklasta remontna ura

Sistem Roskopf-paten

Svicaarska originalna sistem Roskopf patent-ura

Registirana „Adler-Roskopf“ niklasta anker-remonta ura

Srebrna rem.-ura „Gloria“ deli

Srebrna rem.-ura z dvojnim pokrovom

Ura kukavica K 8-50, budiničica 2-90, kuhinjska ura K

Schwarzwalder“-ura K 2-80

Za vsako uro 3 letno pismo jamstvo. Nobene rizike menjava dovoljena ali pa denar vrnite

Prva tovarna za ure Hanns Konrad

v Mostu (Brüx) št. 876 (Češko).

V ptujskem mestnem sop nem kopališču

se dobijo odsihmal kopele s hiaponom počitih jako znižanih cenah. Vsak navaden dan uro popoldan in vsako nedeljo in vsak prvi ura predpoldan za 60 vin. (30 carjev.)

Vodstvo ptujskega mestnega kopališča (Petra Badeanstalt).

Novost! Odrašenim koristno, otrokom veselje! NOVOST!

Brez stroškov!

Brez rizike!

Da bi povzdignila zmisel štedenja, upeljala je

mestna hranilnica (Sparkasa) v Ptiju.

nove uredbo, ki se je v drugih krajih že obnesla in je tako premerna potrebi ljudstvo. To so t. zv.

domače hranilne kase. (Sparbüchsen.)

Kdor hoče, dobi lepo izdelano blagajnico domu. To blagajnica ne stane nicesar; le kot varščine si zasiguri hranilnica prvih shranjenih 4 K. Ali kadar odstopiš od članstva, dobiš teh 4 K nazaj. To domače hranilno kaso dobiš tedaj čisto zastonj. Blagajnični ključek ostane v hranilnici; kadar imaš že neko sveto nabранo, prineseš blagajnico, katero se odpre pred tvojimi očmi in se ti vpiše v hranilno knjižico dotično sveto. Tako nabiraš lahko najmanje svete, krajcar za krajcarijem, — tako navadiš lahko svojo deco na štedenje in ji napraviš veliko veselje, — in vse brez da bi žrtvoval vinar!

Prepričani smo, da bode vsakdo uvidil nujno potrebo teh domačih kas!

Torej pristopajte mnogoštevilno!

Mestna hranilnica ptujska.

Naravnost iz tevarne K 2-90.
8 cifrenico, k. po noči sveti K 3-30.

Konkurenčna budilnica

po ameriškem sistemu, teče, naj se položi kakor hoče, zanesljiva, dobre vrste; s triletnim pismenim jamstvom, da bo dobro in točno tekla K 2-90, tri komadi K 8—, s cifernico, ki po noči sveti, za komad K 3-30, tri komadi K 9—. Noben rizika. Ura se lahko zamenja za druge ali se vrne denar. Po poštnem pozvetju ali ce se denar poslije naprej razpoloži.

prva tovarna za ure

Hanns Konrad
v Mostu (Brüx) št. 876 na Češkem.

Bogato ilustriran cenik, ki obsega nad 3000 slik raznih ur, zlate in srebrne robe, se na zahtevanje vsakomur dopolnilo brezplačno in poštne prosto.

Nedoseženo! Svetovni čudež! Nedoseženo!

600 komadov samo gold. 1.95

1 krasno pozl. prec. ank. ura z verigo, natanko idoča, 3 leta garancijo, 1 moderna židančna kravata za gospode, 3 kom. fini robi, 1 krasni prstan za gospode z im. biserom, 1 lepa eleg. garnitura okraska za dame, obstoječa iz 1 krasnem kolijejom iz orient. biserov mod. okrasek za dame s pat. zaključkom, 2 eleg. zapornice za dame, 1 par očesnik s pat. kavji, 1 krasno zepno toaletno zrcalo, 1 usnjato denarnico, 1 par manastišnih gumb. 3. Doublezlati, patent zaključek, 1 eleg. album za razglednice, najlepši razgledi sveta, 3 saljivi premeti, velika vesolost pri mladih in starih, 1 praktičen navod za ljubljavo pisma gospodov in dam, 20 koresp. predmetov, in še 300 predmetov, potrebnih v hiši. Vse skupej z uro, ki je samo takoli vredna, samo gold. 1.95. Posilja se po pošti ali ako se poslije dinar naprej po dunajski razpoložljivosti trgovini P. Lust, Krakova 41. — NB. Denar nazaj za stvari, ki ne dopadejo.

Jajca kupuje po prav dobrini ceni And. Suppanz, povalec jajc v Ptiju (Rossmanova hiša blizu sojilnice) in v Središču (Dečkova hiša)

Jajca

kupuje po prav dobrini ceni And. Suppanz, povalec jajc v Ptiju (Rossmanova hiša blizu sojilnice) in v Središču (Dečkova hiša)

Hans Wou veletrgovina z mešanim blagom in žganjem

V Poličanh

priporoča p. t. občinstvu svojo bogato z izbornega špecerijskoga blaga, kakor fine pomeke, vinberle, cibube, kave, masti, jedilno petrolej itd. kakor tudi zalogo manufaktur blaga, štofi, druki, platno itd.

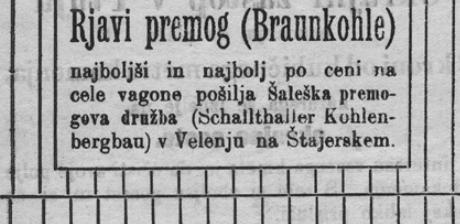
Nakupuje

žitje, jajca, maslo in poljske pridelke.

Nakup in prodaja

dobra pristna naturna vina en gros in d. pravo žganje en gros in en detail.

Tisk: W. Blanke v Ptiju.

Razpoložljiva solidnih čeških glasbil po zelo nizkih tovarniških cenah. Pri izviru se kUPI najcenejši! Glasom mojih pošiljalnih pogojev je naročevalcev brez rizike, ker je zamenjava dovoljena ali se vrne denar. Goste za solarse ze po K 4-80, 5-50, 6-60, 7-60, 8-60, 9-60, 11-12-60. — Koncertne glas. po K 14—, 17—, 20-50, 24—. Orkester glas. z močnim glasom po K 28—, 32—, 36—, 40—. — Solo gospi po K 50—, 60—, 80—, 120—, 160—. — Lok za gosli po K — 80—, 1—, 1-40, 1-80, 2—, 2-40, 2-80 in dalje. — Pikele in piščalke, lepo izdelane po K 1—, 1-60, 2—, 3—, 4— in dalje. — Klarineti, kako fino izdelani po K 9—, 11—, 12—, 14—, in dalje. — Po poštnem pozvetju ali če se denar poslije naprej razpoloži. — Erzgebirgisches Musikwaren-Versandhaus.

Hanns Konrad

v Mostu (Brüx) št. 876 na Češkem. Bogate izstavljene cenik z nad 3000 slikami se na zahtevo do pošte vsakomur brezplačno in poštne prosto.

657

„Stajerc“ petek, dat naslednji Naročništro-Ogrs leto 3 kratec let za Nemčijo celo leto Ameriko za drugo računi na rom na nine. Načati napravite stevilke s

Uredništvo s Ptiju, a slop Štev

Prv

Plachke na potrebo vedno poguma jerčevev 1906, v svojo os ednakovo do načak glasov, okraja vlado k deliti v napreduvena klerika Gradelc tem ko Slov. v prvi katerega V okraja pa 300 didat tega je nejni, čim bol predlagajo jih sved preskr

k o v c Koroško ljenje strank mater doseglj kandi prednja ne da Nemč nemški stopni ne da trdim ljubne bode predla vseh

novlj. K. L. novem mom nejo med edinc meta ki je